

Rotterdam, 10–11 november 1944) moet in een breder kader worden geplaatst. Het is namelijk uitvloeisel geweest van de wens van het *Oberkommando der Wehrmacht* (oftewel het OKW, zoals het veelal werd aangeduid) om alle weerbare mannen, d.w.z. de achttien- tot veertigjarigen, uit de bezette delen van Nederland naar Duitsland over te brengen – dat zouden er in totaal naar de stand van begin oktober (grote delen van het Zuiden waren toen óók nog in Duitse handen) ver over het miljoen zijn geweest. Het OKW voelde zich tot dat streven genoopt omdat de *Wehrmacht* in Frankrijk en België veel last had gehad van de semi-militaire verzetsgroepen en daar na de bevrijding nieuwe militaire eenheden werden gevormd voor de strijd tegen Duitsland. Dat alles wilde het OKW in Nederland voorkomen.

Seyss-Inquart begon met af te remmen. '*Nach Mitteilung Reichskommissars Seyss-Inquart handelt es sich*', zo seinde het OKW op 11 oktober aan het *Auswärtige Amt*¹, '*allein im Küstengebiet bis Linie Hilversum–Utrecht–Herthogenbosch um etwa 600 000 Männer. Unterstützung durch holländische Polizei bei Rückführung der Wehrfähigen ist nicht zu erwarten. Vielmehr ist mit passiver Resistenz zu rechnen.*' Het OKW vroeg toen het *Auswärtige Amt*, Himmler, Speer en de *Reichsminister für Ernährung*, Backe, om advies. Toen het *Auswärtige Amt* had geantwoord in beginsel geen bezwaren te hebben, vroeg het *Oberkommando der Wehrmacht* op 2 november namens von Rundstedt, de *Oberbefehlshaber West*, bij Himmler een divisie *Ordnungspolizei* aan, maar nog voordat Himmler van zich had laten horen, namelijk op diezelfde 2de november, gaf von Rundstedt in aansluiting op een (niet bewaardgebleven) eerder bevel van 31 oktober aan Model, *Befehlshaber* van de *Heeresgruppe B*, instructie², hem te berichten welke militaire eenheden tijdelijk ter beschikking konden worden gesteld aan de '*Sonderbeauftragte für die besetzten Niederlande*' – daarmee werd Liese bedoeld.³ Liese zou dus de supervisie krijgen bij de acties welke de

¹ Tekst van het telegram in Sijes: *De razzia van Rotterdam*, p. 249. ² Tekst van het bevel in a.v., p. 251. ³ Op 2 en 5 november gingen óók nog bevelen van von Rundstedt uit (teksten: a.v., p. 252–53) waarin in opdracht van Hitler werd gelast dat de mannelijke bevolking uit alle '*Festungen*', '*Verteidigungsbereiche*' en '*wichtigste Kampfstützpunkte*' naar Duitsland zou worden overgebracht en wel '*rücksichtslos, damit nicht, wie im Falle Vlissingen, Terroristenauflstände entstehen, die die Kampfführung ungünstig beeinflussen und unnötige Opfer fordern.*' De bezetter heeft deze bevelen niet uitgevoerd, d.w.z.: er vonden wél nieuwe evacuatieplaats uit Hoek van Holland, delen van Den Haag, de *Festung*-Scheveningen en IJmuiden, maar de geëvacueerden werden niet naar Duitsland overgebracht. Voor de hulp die OD'ers in Vlissingen aan de daar op 1 november gelande Geallieerden geboden hadden, was de term '*Terroristenauflstand*' trouwens veel te zwaar.